

یادداشت

تبصره ماده ۴۸ نقض حقوق اولیه منتهم حسن آقاخانی ـ وکیل دادگستری

- اصل سی و پنجم قانون اساسی:** در همه دادگاه‌ها طرفین دعوی حق دارند برای خود وکیل انتخاب نمایند و اگر توانایی انتخاب وکیل را نداشته باشند، باید برای آنها امکانات تعیین وکیل فراهم گردد.
- ماده ۶۵۲ق.مذنی:**
- وکالت عقدی است که به موجب آن یکی از طرفین دیگری را برای انجام امری نایب خود می‌نماید.
- تبصره ۴۸ ق.آ.کیفری مصوب ۱۳۹۲:**

«در جرائم علیه امنیت داخلی یا خارجی و همچنین جرائم سازمان‌یافته که مجازات آنها مشمول ماده ۳۰۲ این قانون است، در مرحله تحقیقات مقدماتی طرفین دعوی وکیل یا وکلای خود را از بین وکلای دادگستری که مورد تأیید رئیس قوه باشد، انتخاب می‌نمایند. همان‌گونه که قانون‌گذار حکیمانه به تقنین قانون اساسی پرداخته، در انتخاب وکیل برای طرفین، حق را تعریف کرده است. به این مضمون که اجـری حق دفاع اگر برای احدی از طرفین دچار مشکل و عسرت شد، مرجع قضائی شرایط انتخاب وکیل را برای معسر فراهم کند. با این حساسیت که قانون‌گذار حق انتخاب وکیل را در قانون اساسی آورده، باید به تعریف وکالت توجه ویژه شود. وکالت عقدی است دوطرفه با این فرض که یکی انجام امری را به دیگری واگذار و او را نایب خود می‌داند. بدون دخالت اراده خارج از اختیار طرفین، با توجه به اصل قانون اساسی و تعریف مقنن از وکالت مصوبه تبصره ماده ۴۸ اصول و تعریف حقوقی درخصوص وکالت را زیر سؤال برده، زیرا با توجه به تبصره مذکور عقد وکالت عقد بین وکیل و موکل نیست، عقد موکل با قوه قضائیه است. به این دلیل که او باید تعیین کند چه کسی به این عقد ملحق شود!.

تصور عقد وکالت با مداخله شخص ثالث و نظارت بر امور وکالتی وکیل قابل تصور نیست. زیرا قانون‌گذار با تصویب قانونی مخدوش حق دفاع را که به‌صراحت در اصل ۳۵ قانون اساسی برای متهم برشمرد، زایل کرده است. آیا می‌توان تصور کرد در عالم واقع متهمی به قصد دفاع از حقوق خود وکیل را انتخاب کند که از سوی مرجع قضائی تأیید شود، یعنی اگر رئیس قوه ایشان را تأیید نکرد، وکیل حق دفاع از موکل را ندارد؟ با چنین تعریفی باید تصور کنیم که وکیل در حقیقت برای دفاع از کیفرخواست احتمالی دادستان در جلسه دادگاه حاضر می‌شود نه برای دفاع از موکل خود!.

جای تعجب است که پیذیریم وکیلی که از مراجع نظارتی و امنیتی جهت اخذ پروانه تأییدیه گرفته مجدداً جهت دفاع از موکل تأیید رئیس قوه قضائیه را به همراه داشته باشد!.

ممکن است تصور این باشد که در پرونده امنیتی اسراری وجود دارد که ممکن است از سوی وکیل به خارج از مرجع قضائی منتقل شود!.

بر فرض محال پیذیریم که چنین باشد. آیا می‌توان برای فروش محال و ابتدایی، حقوق ابتدایی متهم که همان حق دفاع است، از سوی قانون‌گذار زایل شود؟

روزنه

دستگیری ۲۷ تروریست در تهران و چند شهر مهم کشور

- ایسنا:** وزارت اطلاعات اعلام کرد: سربازان گمنام امام زمان (عج) ۲۷ نفر از اعضای شبکه‌ای تروریستی را که قصد جانیات گسترده در ماه مبارک رمضان به‌ویژه شب‌های قدر و روز قدس را داشتند، شناسایی و دستگیر کردند. براساس این اعلامیه این افراد در راستای اهداف استخبار، قصد ناامن‌سازی ایران اسلامی و اجرای عملیات‌های تروریستی در تهران و چند شهر مهم را داشتند و با انتشار تصاویری در فضای مجازی، ملت شریف ایران اسلامی را به انتقام و قتل تهدید کرده بودند که بازداشت شدند. از این شبکه تروریستی مقادیر زیادی سلاح و مهمات شامل چندین قبضه اسلحه کلاشنیکوف، کلت، نارنجک جنگی، بمب و تجهیزات ساخت مواد انفجاری کشف و ضبط شده است.

تأیید حکم اعدام ۸ نفر از عوامل حمله تروریستی تهران

- می‌زبان:** حجت‌الاسلام‌والمسلمین غضنفرآبادی، رئیس دادگاه انقلاب اسلامی، گفت: حکم اعدام هشت نفر از عوامل حمله به مجلس شورای اسلامی و مرقد امام راحل از سوی دیوان عالی کشور تأیید شد. ۲۳ اردیبهشت بود که رئیس دادگاه انقلاب از حکم این هشت نفر خبر داد.

رئیس دستگاه قضا، روز گذشته در جلسه مسئولان عالی قضائی درباره فهرست وکلای مورد تأیید تبصره مناقشه‌برانگیز ماده ۴۸ آیین دادرسی کیفری، با همان فهرست ۲۰ نفره توضیح داد. او گفت: «در قانون آیین دادرسی کیفری جدید در راستای حفظ حقوق منتهم حتی در جرائم امنیتی تأکید شده است که متهم می‌تواند در همه مراحل وکیل داشته باشد. این سخن کاملاً صحیح و مبتنی‌بر شرع و قانون اساسی است، منتها ازجمله نکات مهمی که باید در اینجا مورد توجه قرار گیرد، پاره‌ای «مصلح عمومی» دیگر است که به حقوق عمومی برمی‌گردد و همه اینلاحظات را باید با هم دید». آیت‌الله آملی‌لاریجانی ادامه داد: «جرائم امنیتی یا سازمان‌یافته که در تبصره ماده ۴۸ قانون آیین دادرسی کیفری به آن اشاره شده است، همواره با مصلحت عمومی و حقوق عمومی سروکار دارد. متأسفانه گاهی برخی وکلا با استفاده از ترفندهایی موجب می‌شوند که منتهم به‌نجوی از محاکمه فرار کند یا اظهارات خلاف واقع داشته باشد. در سایر جرائم نیز ممکن است چنین مسئله‌ای وجود داشته باشد، اما بحث بر سر این است که جرائم امنیتی به حقوق عموم مردم باز می‌گردد و اقتضای مصلحت عمومی این است که از تضییع حقوق مردم به‌واسطه فراری‌دادن منتهم از محاکمه و مجازات جلوگیری شود».

تامت‌مدیدی از اجرای آن طفره رفتیم

رئیس قوه قضائیه گفت: «آنچه دستگاه قضائی در زمان تصویب این قانون مطرح کرد این‌ بود که چنین مصلحتی به‌نجوی رعایت شود، اما به‌هیچ‌وجه پیشنهاد ما آنچه نهایتاً در تبصره اصلاحی مذکور آمد، نبود و از ابتدا هم با آن مخالف بودیم. این مخالفت را همان زمان هم با اعلام کرده بودیم و حتی در ملاقات برخی از اعضای هیئت‌مدیره کانون وکلا با این‌جانب، این مطلب را به‌صراحت بیان کردم. سخن ما این بود که تبصره مورد بحث، مسئولیتی را به رئیس قوه قضائیه واگذار می‌کند که نباید به این صورت وجود داشته باشد. تا مدت مدیدی نیز از اجرای آن طفره رفتیم، اما این امر موجب شده بود که رسیدگی به برخی پرونده‌های امنیتی با بن‌بست مواجه شود. نهایتاً برای رفع این انسداد ناگزیر از اجرای قانون شدیم».

اصلاحیه این تبصره را تهیه کرده‌ایم

رئیس قوه قضائیه افزود: «اگر کسی انتقادی به این موضوع دارد، باید از قانون انتقاد کند و انتقاد از مجری قانون صحیح نیست؛ چنان‌که ما هم منتقد مفاد این تبصره هستیم. بر همین اساس ماه‌ها پیش در جلسه مسئولان عالی قضائی پیشنهاد حذف این

سیاست

آیت‌الله عاقلی

رئیس قوه قضائیه با اشاره به مفاد تبصره ماده ۴۸ قانون آیین دادرسی کیفری

ما هم منتقدیم

تبصره و اصلاح آن به نحو دیگر را مطرح کرده‌ایم و این اصلاحیه به‌همراه اصلاح برخی مواد دیگر از قانون آیین دادرسی کیفری تهیه شده و به مجلس محترم ارسال شده است که امیدواریم به‌زودی از سوی مجلس محترم حل‌وفصل شود». آیت‌الله آملی‌لاریجانی درباره تعداد وکلای مورد تأیید گفت: «تعداد وکلای مورد تأیید محدود به همین ۲۰ نفر نیست و بیش از ۸۶۰ نفر تاکنون در کشور تأیید شده‌اند. ضمن اینکه این فهرست دائماً تکمیل و به‌روز می‌شود و فعلاً نام تعدادی از وکلا اعلام شده تا رسیدگی به پرونده‌ها از حالت انسداد خارج شود و یا به‌نجوی قانون اصلاح شود؛ بنابراین، فهرست این وکلا بسته نشده و افرادی به آن اضافه خواهند شد». رئیس قوه قضائیه درباره انتقادات مطرح‌شده مبنی‌بر تسری پذیرش وکلای مورد تأیید به دادگاه‌های بدوی و مراجع تجدیدنظر افزود: «من تبصره ماده ۴۸ صرفاً مرحله «تحقیقات مقدماتی» را مورد تصریح قرار داده است؛ بنابراین هیچ مانعی برای پذیرش وکلای خارج از این فهرست در مراجع بدوی و تجدیدنظر وجود ندارد و ما هم چنین مطلبی را اعلام نکرده‌ایم. براین‌اساس به دادگستری‌ها اعلام می‌کنم که صرفاً با عمل به نص تبصره ماده ۴۸، به‌هیچ‌وجه از پذیرش وکلای خارج از فهرست مذکور خودداری نکنند و قطعا قضات شریف نیز به این موضوع توجه دارند».

تبصره مورد بحث اصل ۳۵ قانون اساسی

آیت‌الله آملی‌لاریجانی در پاسخ به انتقادی دیگر مبنی بر اینکه عده‌ای از وکلا این تبصره را مخالف قانون

باشند. این درحالی است که نه در شرع و نه در اصل ۳۵ قانون اساسی هیچ قیدی برای پذیرش وکالت در نظر گرفته نشده است. آیا می‌توان استدلال کرد که اخذ پروانه وکالت مغایر با اطلاق و عموم این اصل است؟ البته در گذشته نیز برخی از اعضای محترم شورای نگهبان مخالف همین تضییق بودند و اظهار می‌کردند که عبارت «وکیل رسمی دادگستری» که در برخی قوانین آمده است موجب تقیید اصل ۳۵ می‌شود. ولی به‌هرحال در نهایت شورای محترم نگهبان قانع شدند که عدم تضییق در این زمینه مشکل‌ساز است، زیرا ممکن است فرد ناواردی به این عرصه ورود کند و موجب اتلاف وقت دادگستری و تضییع حقوق مردم شود. چگونگی است که وکلا چنین قیدی را تضییق اصل ۳۵ نمی‌دانند. اما قیدی را که کاملاً وجه عقلایی هم دارد و مصلحت عمومی در آن لحاظ شده مغایر اصل ۳۵ می‌خوانند؟».

رئیس قوه قضائیه افزود: «متأسفانه برخی وکلا برخلاف نص ماده ۴۸ که اطلاعات موجود در تحقیقات مقدماتی را محرمانه اعلام کرده است، با دوربین تلفن همراه خود از برخی پرونده‌ها و اطلاعات آن تصاویری ثبت و منتشر کرده‌اند که چنین اقدامی مطمئناً برخلاف حقوق عموم مردم و مصلحت عمومی است. البته باز هم تأکید می‌کنم که دستگاه قضائی با نحوه ساماندهی این امر به شکلی که در حال حاضر در تبصره ماده ۴۸ قانون آیین دادرسی کیفری آمده به هیچ وجه موافق نیست، اما قائل به رهاکردن این موضوع نیز نیستیم و معتقدیم باید به شکلی دیگر اصلاح و اجرا شود». براساس این گزارش، ادامه بحث و بررسی پیرامون پیش‌نویس قانون اصلاح قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات در دستور کار امروز مسئولان عالی قضائی داشت و مواد دیگری از آن به تصویب رئیس قوه قضائیه رسید.

این تبصره مناقشه‌برانگیز چیست؟

ماده ۴۸ آیین دادرسی کیفری مصوب سال ۹۲ حق تقاضای وکیل را «با شروع تحنظ‌نظر قرارگرفتن» به‌رسمیت می‌شناسد. تا پیش از این بسیاری از متهمان، مخصوصاً آنان‌کی که پرونده‌های امنیتی، سیاسی و مطبوعاتی داشتند، نمی‌توانستند در محله مقدماتی تحقیقات – پیش از برگزاری دادگاه، یعنی در دوره بازپرسی، بازجویی و تحقیقات – از داشتن وکیل سود ببرند. بر این ماده تبصره‌ای زده شد، دو سال بعد و در جریان رفت‌وبرگشت این قانون بین مجلس و شورای نگهبان، که در برخی از پرونده‌ها را استثنائی می‌کرد؛ ازجمله جرائم علیه امنیت داخلی یا خارجی و جرائم سازمان‌یافته از جمله «جرائم سیاسی و مطبوعاتی».

باید خانه را روی سرش خراب کرد

مجلس، نایب‌رئیس مجلس و رئیس مجلس باید برای پاسخ‌گویی در بین تجمع‌کنندگان حاضر شوند. این نماینده در آن زمان گفته بود که قرار است این طرح بعد از تصویب بودجه سال ۹۷ مورد بررسی قرار بگیرد که تا الان خبری از آن نشده است.

هایدپارک ایرانی؟

مکانی برای تجمع؛ چیزی است که در سال‌های بعد از انقلاب، ذهن سیاست‌مداران ایرانی را مشغول کرده است. در خاطره «علی‌اکبر ناطق‌نوری» آمده است که او تلاش کرده حواشی مجلس شورای اسلامی را به محلی نظیر «هایدپارک» لندن تبدیل کند. در جای دیگر هم از طرف ناطق‌نوری نقل شده: «زمانی که می‌خواستند محلی برای ساختمان مجلس جدید تعیین کنند، روی نقشه دیدم که اطراف مجلس قدیم باغ‌هایی وجود دارد و به آقای اخوندی (وزیر مسکن وقت) گفتم این باغ‌ها را تملک کنند و یک «هایدپارک» درست کنیم تا کسانی که اعتراضی دارند در آن تجمع کنند و شعار بدهند و بعد از این اعتراض با کار و پیشه خود بپردازند». اگر اتفاقات سال اول دوران اصلاحات را هم مرور کنیم، به این می‌رسیم که عبدالله نوری، وزیر کشور دولت اول اصلاحات هم از سال ۷۶ تا ۷۷ تلاش داشت تا تجمعات سیاسی و اجتماعی در تهران را در «پارک لاله» برگزار کند تا کم‌کم این پارک به «هایدپارک» تهران تبدیل شود. تلاشی که البته ثمر نداد و او بعد از ۹ ماه وزارت، در مجلس پنجم استیضاح و کنار گذاشته شد تا این پروژه ناکام بماند. اما نام «هایدپارک»، بزرگ‌ترین پارک سلطنتی انگلستان، برای چه با تجمعات گره خورده است؟ ضلع جنوب شرقی این پارک که به «هایدپارک‌کتر» معروف است، جایی است که تجمعات غالباً سیاسی در آنجا شکل می‌گیرد. یکی از مهم‌ترین تجمعات هایدپارک، در چهارم ماه می ۱۸۹۰ میلادی است که قطع‌نامه مربوط به هشت ساعت کار روزانه از سوی اتحادیه‌های کارگری انگلیس به تصویب رسید. با اعتراضات ارتش آزادی‌بخش ایرلند به انگلیس که تا جایی پیش رفت که در سال ۱۹۸۲، انفجار دو بمب در هایدپارک انجامید و هشت نفر از اعضای گارد سلطنتی کشته شدند. در سال ۱۹۸۹ برخی مسلمانان مقیم انگلستان، در اعتراض به انتشار کتاب موسوم به «آیات شیطانی» در هایدپارک جمع شده و اعتراض خود را نشان داده بودند. نکته مورد توجه این است که هایدپارک معمولاً به «والتری پتی‌پیر»، هماهنگ‌کننده عملیات کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در خاورمیانه، در تهران دیدار کرد و درباره ابعاد انسانی بحران‌های سوریه و یمن و همکاری ایران و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در این زمینه گفت‌وگو و تبادل‌نظر کرد. «والری پتی‌پیر» در این دیدار بر آمادگی صلیب سرخ در راستای همکاری کشورمان در این زمینه‌ها تأکید کرد.

ایرنا، دستیار ارشد وزیر خارجه در امور ویژه سیاسی گفت: ایران برای همکاری با صلیب سرخ جهانی در کاهش ابعاد جنایع انسانی جاری در بحران‌های منطقه کاملاً آماده است. حسین جابری‌انصاری دیروز با «والتری پتی‌پیر»، هماهنگ‌کننده عملیات کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در خاورمیانه، در تهران دیدار کرد و درباره ابعاد انسانی بحران‌های سوریه و یمن و همکاری ایران و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در این زمینه گفت‌وگو و تبادل‌نظر کرد. «والری پتی‌پیر» در این دیدار بر آمادگی صلیب سرخ در راستای همکاری کشورمان در این زمینه‌ها تأکید کرد.

خبر

کنایه ظریف به کشورهای غربی

- فارس:** وزیر خارجه ایران با سازنده‌خواندن دیدارهای صورت‌گرفته در چین گفت نشست سازمان همکاری شانگهای نشان داد جهان با چه سرعتی در حال تغییر است. محمدجواد ظریف در توئیت خود نوشت: «نشست سازمان همکاری شانگهای در چین نشان داد جهان چقدر سریع در حال تغییر است. تعهد به همکاری دارای منفعت متقابل، حمایت قاطع از برجام و رد یک‌جانبه‌گرایی است». ظریف افزود: «رئیس‌جمهور روحانی دیدارهای سازنده‌ای با بسیاری از سران، از جمله دیدارهای دوجانبه پرمحتوایی با شی جین‌پینگ، رئیس‌جمهور چین و ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه داشت». وزیر خارجه در توئیت دیگری نوشت: «درحالی‌که اعضای گروه هفت در کبک مشغول سروکل‌زدن با هم بودند و تلاش بی‌نتیجه‌ای برای راضی‌کردن عهده‌شکن ارشد داشتند، نشست سازمان همکاری شانگهای در کینگدائو جلوه‌ای کاملاً متفاوت داشت: همکاری محترمانه میان ملت‌های متعده به چندجانبه‌گرایی».

رئیس‌جمهور چین: برجام باید با «جدیت» اجرا شود

- فارس:** رئیس‌جمهوری چین در دیدار با همتای ایرانی خود ضمن تأکید بر سر سوده‌مندبودن توافق هسته‌ای ایران برای صلح و ثبات غرب آسیا گفت برجام باید با جدیت اجرا شود. به گزارش رسانه‌های چین، «شی‌جین‌پنگ» بعد از نشست دو روزه امنیت منطقه‌ای در شهر «چینگ‌دائو» واقع در شرق چین که شامل روسیه و جمهوری‌های شوروی سابق می‌شد، دیدار دوجانبه‌ای را با روحانی انجام داد. خبرگزاری شینهوا روز گذشته درباره این دیدار گفت که رئیس‌جمهور چین، دیدار با روحانی را «یک نتیجه مهم چندجانبه» توصیف کرد و درباره توافق هسته‌ای ایران و ۵+۱ نیز این‌گونه گفت که این توافق «برای صلح و ثبات در خاورمیانه (غرب آسیا) و نظام بین‌المللی عدم اشاعه سودمند است و همچنان باید به جدیت اجرا شود».

سفیر ایران در کویت:

لنج‌های ایرانی توقیف‌شده در کویت به سمت ایران حرکت کردند

- فارس:** سفیر ایران در کویت اعلام کرد که مشکل لنج‌های ایرانی توقیف‌شده در بندر دوحه حل شد و این لنج‌ها کویت را به‌سمت ایران ترک کردند. علیرضا غایتی با اشاره به اخبار منتشرشده درباره توقیف یک لنج ایرانی در بندر دوحه کویت گفت: روز یکشنبه ۲۰ خرداد ۱۳۹۷ پس از ۱۰ روز پیگیری ممتد همکاریان در بخش کنسولی، لنج مذکور به‌همراه یک لنج توقیفی دیگر و سرشنسبان آن، بندر دوحه کویت را به‌سمت ایران ترک کردند. او افزود: در صورت اطلاع بخش کنسولی، پیگیری‌ها می‌توانست زودتر انجام شود تا هم‌وطنان ما در سختی قرار نگیرند. لنج ایرانی توقیف‌شده در بندر دوحه پیش از این از طریق ضبط ویدئو و ارسال در شبکه‌های اجتماعی پس از ۵۰ روز توقیف، موفق شد پیام خود را به اطلاع سفارت ایران در کویت برساند که با واکنش سریع سفیر ایران مشکل توقیف‌شان حل شد.

سفیر روسیه در لبنان: خروج ایران و حزب‌الله از سوریه مطرح نیست

- تسنیم:** سفیر روسیه در لبنان تأکید کرد که موضوع خروج ایران و حزب‌الله از سوریه مطرح نیست و در شرایطی که تروریسم در سوریه کاملاً ریشه‌ن‌کن شده، این اقدام خدمت به تروریست‌هاست. الکساندر زاسپسکین در گفت‌وگو با رادیو النور لبنان در برنامه سیاست امروز تأکید کرد که نمی‌توان در شرایط کنونی طرح خروج حزب‌الله یا ایران از سوریه را مطرح کرد، چراکه این موضوع در راستای خدمت به تروریست‌ها به شمار می‌رود، چون هنوز ریشه‌کنی کامل تروریسم در سوریه محقق نشده است. او در ادامه گفت که مناسبات بین روسیه و محور مقاومت در سوریه بر پایه همبستگی و همکاری بسیار گسترده استوار است. سفیر روسیه حضور آمریکا در سوریه را یکی از عوامل بزرگ پیچیدگی‌های موجود در این کشور دانست و تأکید کرد پوششی که آمریکایی‌ها برای گروه تروریستی داعش در مناطق استقرار آنها ایجاد می‌کنند، سبب می‌شود که راه‌حلی برای بحران سوریه به دست نیاید. زاسپکین ادامه داد که در صورت دستیابی به راه‌حل در سوریه موجودیت آمریکایی‌ها در این کشور طبعاً غیرطبیعی است و آنها مجبور به ترک خاک سوریه خواهند شد.

جابری‌انصاری: ایران برای همکاری با صلیب سرخ جهانی آماده‌است

- ایرنا:** دستیار ارشد وزیر خارجه در امور ویژه سیاسی گفت: ایران برای همکاری با صلیب سرخ جهانی در کاهش ابعاد جنایع انسانی جاری در بحران‌های منطقه کاملاً آماده است. حسین جابری‌انصاری دیروز با «والتری پتی‌پیر»، هماهنگ‌کننده عملیات کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در خاورمیانه، در تهران دیدار کرد و درباره ابعاد انسانی بحران‌های سوریه و یمن و همکاری ایران و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در این زمینه گفت‌وگو و تبادل‌نظر کرد. «والری پتی‌پیر» در این دیدار بر آمادگی صلیب سرخ در راستای همکاری کشورمان در این زمینه‌ها تأکید کرد.